

Hakemus alijäämän kattamista koskevan määräajan pidentämiseksi hyvinvointialueesta annetun lain 115 a §:n perusteella

Aluehallitus 24.03.2026

ÖVPH/1861/02.02/2026

Valmistelija Jakobsson-Pada Linda
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 649 2883, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 115 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Hallituksen esitykseen HE 189/2025 perustuvalla väliaikaisella lainmuutoksella on lakiin lisätty uusi 115 a §. Säännöksen mukaan valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää alijäämän kattamista koskevan määräajan pidentämisestä vuoden 2027 tai 2028 loppuun saakka, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Hallitus on tämän jälkeen päättänyt tuoda eduskuntaan täydentävän esityksen alijäämän kattamisvelvoitteen määräaikojen joustoista. Säännöksiä täydennetään siten, että valtiovarainministeriö voi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi. Enimmäismääräajan jatkaminen vuoteen 2029 kohdistuisi rajattuun määrään alueita, jotka eivät suurella todennäköisyydellä pysty kattamaan alijäämiään vuoteen 2026, 2027 tai 2028 mennessä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että hyvinvointialueilla on suoraan perustuslaista johdettavissa oleva velvoite järjestää perusoikeuskytkentäiset tehtävänsä kaikissa tilanteissa. Budjettirajoitteella ei voida rajoittaa lakisääteisten palvelujen saatavuutta. Hyvinvointialue ei voi jättää järjestämättä erityisesti perusoikeuskytkentäisiä palveluja tai jättää hoitamatta niihin olennaisesti kytkeytyviä tehtäviään kattaakseen alijäämän hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa. Samaan aikaan on kuitenkin myös selvää, ettei hyvinvointialue voi olla pyrkimättä kattamaan alijäämää voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Valtiovarainministeriö voi päättää määräajan pidentämisestä joko vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun saakka hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen perusteella. Määräajan pidennyksen kesto määräytyy sen mukaan, missä ajassa alijäämän kattaminen on objektiivisesti mahdollista hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen sekä aluevaltuuston hyväksymän suunnitelman perusteella. Vaikka hakemukseen liitetty suunnitelma olisi laadittu esimerkiksi vuoteen 2029 saakka, valtiovarainministeriö voi siis päättää määräajan pidentämisestä vain vuoden 2028 loppuun saakka. Kyse on hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen ja näkymien kokonaisarvioinnista.

Aluehallituksen hyväksymän vuoden 2025 tilinpäätöksen sekä voimassa olevan vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelman perusteella arvioidaan nyt, ettei hyvinvointialue kykene kattamaan kertynyttä alijäämää hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa ilman merkittävää riskiä lakisääteisten palvelujen järjestämisen edellytysten vaarantumisesta. Samalla arvioidaan, että alijäämä on mahdollista kattaa pidennetyn määräajan kuluessa lakiehdotuksen mukaisesti määrätietoisilla ja jo käynnistetyillä sopeuttamistoimilla. Tätä varten valmistellaan aluevaltuustolle erillinen alijäämän kattamissuunnitelma, jossa yksilöidään alijäämän kattamiseen tähtäävät toimenpiteet sekä niiden vuosittaiset taloudelliset vaikutukset. Suunnitelmassa otetaan myös kantaa siihen, milloin hyvinvointialueella on objektiivisen arvion perusteella mahdollisuus kattaa kertynyt alijäämä.

Lainmuutosta ei ole vielä käsitelty eduskunnassa, mutta arviona on, että aluehallituksen on jo tässä vaiheessa tehtävä päätös valmisteluprosessin käynnistämisestä. Se on tarpeen, jotta aluevaltuusto voi toukokuussa käsitellä suunnitelman, joka täyttää hyvinvointialueesta annetun lain 115 a §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset.

Hakemuksen tekemiselle säädettyjen edellytysten arvioidaan täyttyvän, koska määräajan pidennys on välttämätön, jotta hyvinvointialue voi noudattaa sekä taloutta koskevaa lainsäädäntöä että palvelujen järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Samalla arvioidaan, että kertynyt alijäämä on objektiivisesti mahdollista kattaa pidennetyn määräajan kuluessa. Lakiehdotuksen mukaan hakemus on tehtävä sen jälkeen, kun aluehallitus on hyväksynyt tilinpäätöksen, ja viimeistään sen vuoden elokuun loppuun mennessä, jolloin alijäämän kattamista koskeva alkuperäinen määräaika päättyy.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina
ehdottaa, että aluehallitus

1. päättää, että hyvinvointialue hakee valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamista koskevan määräajan pidentämistä hyvinvointialueesta annetun lain 115 a §:n mukaisesti
2. päättää käynnistää valmisteluprosessin, jotta aluevaltuusto voi käsitellä toukokuun kokouksessaan suunnitelman, joka täyttää hyvinvointialueesta annetun lain 115 a §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset.
3. Päättää, että valmistelussa lähtökohtana on, että hyvinvointialue hakee lisäaikaa alijäämän kattamiselle vuoden 2029 loppuun saakka.

Kaikki edellä mainitut kohdat hyväksytään sillä edellytyksellä, että ehdotettu lainmuutos tulee voimaan keväällä 2026.

Päätös:

Liitteet

Jakelu